

Het kan ook anders

Vraag jij je ook af hoe het kan dat veel mensen zóveel werken dat ze een burn-out krijgen, terwijl anderen werkloos zijn? Of waarom er zoveel geld beschikbaar is voor het ontwikkelen van nieuwe wasmiddelen, terwijl aidsmedicatie nog steeds onbetaalbaar is?

Steeds meer mensen zijn ontevreden over de manier waarop wij in het dagelijks leven omgaan met werk, vrije tijd en de natuur. Er wordt geklaagd over collectieve voorzieningen zoals de zorg en het onderwijs, maar er lijkt geen bevredigende oplossing te bestaan.

Kan het anders?

Wij denken van wel. Deze problemen die iedereen ervaart hebben te maken met de manier waarop onze economie functioneert. In het marktmechanisme staat geld centraal als reken-, ruil- en communicatiemiddel. Tijd is geld! Maar draait het in het leven niet om andere zaken? Er zijn zoveel dingen die in deze samenleving niet mogelijk zijn zonder geld. Daarom leveren we veel van onze 'vrije' tijd in om geld te kunnen verdienen. Enkelen van ons gaat dit prima af, maar de meesten zullen hun hele leven moeten ploeteren om aan de eisen van de markt te kunnen voldoen. En wat gebeurt er als je arbeidsongeschikt raakt? Of je bejaarde ouders kunnen niet terecht in een verpleeghuis? Maar niet alleen de 'zwakkeren' komen niet tot hun recht in deze samenleving, ook degenen die het wel gemaakt hebben zullen zich veelal onder druk voelen staan van de rat race. En ook onder deze groep bestaat het gevoel dat ze niet alles uit het leven kunnen halen wat erin zit. Niemand spreekt op zijn sterfbed de woorden: "Ik had meer willen werken".

Een voorbeeld: met je eigen huis stofzuigen, je oma bezoeken, je zieke kind verzorgen of genieten van de natuur zal je waarschijnlijk niets verdienen. In deze maatschappij, waar iedereen denkt en rekent in geld, komen dit soort belangrijke activiteiten in de verdrukking. Op het moment dat iets geen prijskaartje heeft, lijkt het minder waarde te hebben.

We zouden de samenleving ook op een andere manier kunnen inrichten, waardoor we ons niet zo afhankelijk hoeven te voelen van geld. In deze samenleving zou de zorg voor mensen - nu en in de toekomst - centraal moeten staan, met respect voor de natuur. Hiervoor is een andere vorm van economie nodig die zorgeconomie, duurzame economie of solidaire economie genoemd wordt. In deze economie gaat het niet alleen om het maken van winst. Samenwerking zal meer opleveren dan het niet-delen van kennis en

middelen vanuit een winstoogmerk. Op het moment dat mensen niet alleen maar werknemer, producent of consument zijn, ontstaat er meer ruimte voor gelijkwaardigheid en tolerantie. Deze waarden worden nu door het marktmechanisme stelselmatig onderdrukt. Ook de natuur wordt niet voldoende beschermd door de mechanismes van de huidige economie. Neem nou schone lucht. Deze zal nooit verkocht kunnen worden, maar het is wel belangrijk dat niemand haar vervuult. Het meerekenen van zorg voor, dan wel schade aan de mensen en het milieu is een belangrijke component van een solidaire economie.

Als individu is het moeilijk om je te onttrekken aan de eisen van de markteconomie. Op dit moment zijn er in Nederland verschillende samenwerkingsverbanden waarin getracht wordt de beginselen van solidaire economie in de praktijk te brengen, zoals (biologische) zorgboerderijen, initiatieven die illegalen ondersteunen, Emmauswinkels, maatschappelijke ondernemen en verantwoord bankieren. Het blijkt echter moeilijk om deze economie op een grotere schaal te realiseren. Daarom is het belangrijk om verder te discussiëren over solidaire economie en hoe we deze vorm zouden kunnen geven.

Auteurs: Sharon van Ede en Carolijn Terwindt

Leden Kerngroep Vóór de Verandering - Alternatieven voor het Neoliberalisme

Symposium: 19 september 2004 Utrecht

Meer informatie: www.globalalternatives.nl